

Kurikul

OSNOVNA ŠOLA

A decorative graphic on the left side of the page consists of several overlapping circles in shades of blue and pink. A prominent white spiral graphic is centered within one of the circles. The background features a large, semi-transparent pink circle on the right side.

KNJIŽNIČNO
INFORMACIJSKO ZNANJE

Kurikul

OSNOVNA ŠOLA

**KNJIŽNIČNO
INFORMACIJSKO ZNANJE**

KURIKUL

KNJIŽNIČNO INFORMACIJSKO ZNANJE

Osnovna šola

Predmetna komisija:

Majda Steinbuch, Zavod Republike Slovenije za šolstvo, predsednica

Alja Bratuša, Osnovna šola Polzela, članica

Romana Fekonja, II. gimnazija Maribor, članica

doc. dr. **Silva Novljan**, Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana, članica

Pri posodabljanju kurikula Knjižnično informacijsko znanje je predmetna komisija za posodabljanje učnega načrta izhajala iz programa za medpredmetno področje Knjižnična informacijska znanja: cilji in vsebine za osnovno šolo iz leta 1999.

Recenzentki:

Mojca Balant, Osnovna šola Bršljin

dr. **Maja Žumer**, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za bibliotekarstvo, informacijsko znanost in knjigarstvo

Izdala: **Ministrstvo za šolstvo in šport, Zavod RS za šolstvo**

Za ministrstvo: **dr. Igor Lukšič**

Za zavod: **mag. Gregor Mohorčič**

Uredila: **Nataša Purkat**

Jezikovni pregled: **Katja Križnik**

Oblikovanje: **Suzana Kogoj**

Prelom: **Kočevski tisk**

Ljubljana, 2009

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

373.3.016:02(497.4)

KURIKUL. Knjižnično informacijsko znanje [Elektronski vir] : osnovna šola / predmetna komisija Majda Steinbuch ... [et al.]. - Ljubljana : Ministrstvo za šolstvo in šport : Zavod RS za šolstvo, 2009

Način dostopa (URL):

http://www.mss.gov.si/fileadmin/mss.gov.si/pageuploads/podrocje/os/devetletka/predmeti_obvezni/Knjiznicno_informacijsko_znanje.pdf

ISBN 978-961-234-783-3 (Zavod RS za šolstvo)

1. Steinbuch, Majda

243557376

Sprejeto na 114. seji Strokovnega sveta RS za splošno izobraževanje 12. 6. 2008.

Kazalo

---

1 ŠOLSKA KNJIŽNICA V KURIKULU	4
1.1 Splošni cilji in ključne kompetence	5
2 KNJIŽNIČNO INFORMACIJSKO ZNANJE.....	7
2.1 Opredelitev kroskurikularne teme	7
2.1.1 Splošni cilji in kompetence.....	7
2.1.2 Namen programa knjižnično informacijsko znanje.....	9
3 CILJI IN VSEBINE.....	10
3.1 Specifični cilji in vsebine v prvem triletju	10
3.2 Specifični cilji in vsebine v drugem triletju	12
3.3 Specifični cilji in vsebine v tretjem triletju	14
4 PRIČAKOVANI REZULTATI	16
4.1 Pričakovani rezultati ob koncu prvega triletja	16
4.2 Pričakovani rezultati ob koncu drugega triletja	16
4.3 Pričakovani rezultati ob koncu tretjega triletja	17
5 MEDPREDMETNE POVEZAVE	18
6 DIDAKTIČNA PRIPOROČILA	20
7 VREDNOTENJE DOSEŽKOV.....	23

1 ŠOLSKA KNJIŽNICA V KURIKULU

Temelj šolske knjižnice sta usposobljen knjižničar in organizirana zbirka knjižničnega gradiva in informacij za poučevanje in učenje, ki jo potrebujejo učenci, učitelji in drugi strokovni delavci šole. Knjižnično zbirko dopolnjujejo različni pripomočki in oprema za pridobivanje in uporabo informacij, šolski knjižničar pa organizira knjižnično dejavnost tako, da podpira učenje v okviru pedagoških ciljev šole.

Šolska knjižnica deluje v kurikulumu kot celota. S knjižničnimi storitvami omogoča in podpira učenje in poučevanje, s programom knjižnično informacijsko znanje, ki ga uvrščamo med kroskurikularne teme, pa učence navaja na samostojno učenje. Šolska knjižnica v kurikulumu predstavlja odprto informacijsko učno okolje, ki omogoča:

- učenje in poučevanje ter njuno fleksibilno prilagajanje potrebam posameznika in skupin,
- razvijanje metod poučevanja in učenja (sodelovalno učenje, projektno in raziskovalno učenje, reševanje problemov, timsko poučevanje ...),
- medkulturnost z vsebino knjižnične zbirke in njeno dostopnostjo (dostopna je vsem učencem ne glede na starost, jezik, kulturo, vključno z učenci s posebnimi potrebami),
- skupno doseganje ciljev: ciljev posameznih predmetov in ciljev kroskurikularne teme,
- upravljanje z informacijami,
- seznanjanje z informacijsko komunikacijsko tehnologijo,
- razvijanje pismenosti, še posebej branja, pisanja in razvijanje bralne kulture,
- sodelovanje s starši, splošno knjižnico in drugimi dejavniki zunaj šolskega okolja.

V posodobljenem programu knjižničnega informacijskega znanja smo poudarili cilje, ki učencu pomagajo doseči ključne kompetence, šola pa jih lahko doseže s pomočjo knjižničnega programa, in naloge, ki jih morata za doseg ciljev skupaj opraviti učitelj in knjižničar kot obvezno, načrtno in sistematično bibliopedagoško delo. Knjižničarjevo samostojno bibliopedagoško delo s skupinami je namenjeno spoznavanju učnih vsebin iz programa knjižničnega informacijskega znanja, motiviranju učencev za uporabo knjižnice, njenega gradiva in informacijskih virov ter razvijanju branja in bralne kulture. Bibliopedagoške so tudi vse njegove storitve za posameznega uporabnika knjižnice, ko ob svetovanju in pomoči usmerja učenca pri samostojnem odločanju za izbiro in uporabo knjižničnega gradiva in informacijskih virov.

1.1 Splošni cilji in ključne kompetence

Učenci razvijajo sposobnosti in veščine za samostojno uporabo knjižnice in informacijskih virov. Spoznavajo in uporabljajo:

- strategije pridobivanja informacij in razreševanja problema,
- tiskane in netiskane publikacije, njihove značilnosti in namen,
- lokacije informacij (možnosti tekočega informiranja o publikacijah, možnosti za tekoče seznanjanje z novostmi v skladu z interesi – knjižnice – posebne informacijske službe),
- organizacijo informacij, vire za splošno, specialno in tekoče informiranje (referenčna literatura, tudi periodika, katalogi, sistemi za iskanje informacij v elektronskih podatkovnih zbirkah),
- informacijsko tehnologijo kot pomembno orodje.

Šolska knjižnica s svojimi storitvami in programom knjižničnega informacijskega znanja pri učencih razvija ključne kompetence:

- *Sporazumevanje v maternem jeziku*

Učenec pri uporabi knjižničnega gradiva in drugih informacijskih virov razvija sporazumevalne zmožnosti v materinščini. Bere leposlovno in poučno gradivo, se opismenjuje in pogovarja o prebranem. Spozna pomen knjižnic za ohranjanje slovenske pisne dediščine.

- *Sporazumevanje v tujem jeziku*

Učenec s pomočjo tujejezičnih slovarjev, priročnikov, knjig, periodike in drugega gradiva, ki je del knjižnične zbirke, razvija znanje tujih jezikov. Samostojno uporablja knjižnično gradivo v tujih jezikih, uporablja tuj jezik pri poizvedovanju o podatkih in informacijah na spletu, pri uporabi spletnih strani tujih knjižnic, podatkovnih zbirk in drugih elektronskih publikacij.

- *Matematično kompetenco ter osnovne kompetence v znanosti in tehnologiji*

Učenec s sprejemanjem matematičnih in drugih strokovnih besedil, ki vsebujejo osnovna načela naravnega sveta, razvija razumevanje in zmožnost logične in prostorske predstavljalnosti. Uporablja knjižnični prostor, razume tloris knjižnice, ki ga poveže s postavitvijo gradiva, in se uči uporabljati posamične predele knjižnice. Ubesečuje številčne podatke, ko npr. uporablja in razume sistematiko znanosti in univerzalno decimalno klasifikacijo. Spoznava funkcije sistema, ko išče informacije, pri poizvedovanju po informacijah in uporabi katalogov pa uporablja različne logične strategije.

- *Digitalno pismenost*

Učenec razvija informacijsko pismenost in uporablja informacijsko-komunikacijsko tehnologijo, pridobiva gradivo in informacije, uporablja informacije iz različnih elektronskih virov, usposablja se za delo z viri.

- *Učenje učenja*

Učenec v knjižnici nadgrajuje učni proces iz razreda ali vsakdanjega življenja in si z informacijami gradi lastno znanje. S knjižničnim gradivom in drugimi informacijskimi viri spodbuja svojo

radovednost in raziskovanje. Pri tem uporablja in razvija različne tehnike branja, pisanja, pogovarjanja in poslušanja ter strategije za delo s sodobno tehnologijo in delo z viri.

- *Socialne in državljanske kompetence*

Učenec se kot uporabnik knjižnice srečuje z različnimi skupinami uporabnikov in s tem razvija sodelovalne in socialne zmožnosti, kar prenaša tudi na osebno raven in v družbo. Spoznava značilnosti virtualnih skupnosti. Upošteva dogovorjena pravila obnašanja in etiko uporabe knjižničnega gradiva ter avtorskih pravic in javnega prostora.

- *Samoiniciativnost in podjetnost*

Učenec razvija samozavest, samoiniciativnost in odgovornost za znanje, ki ga gradi z iskanjem, izborom in uporabo informacij. Zna samostojno uporabljati knjižnico in informacijske vire in informacije, s katerimi rešuje probleme, je aktiven in ustvarjalen.

- *Kulturno zavest in izražanje*

Učenec gradi čustvene, moralne in etične vrednote, ki jih spoznava in odkriva s pomočjo knjižničnega gradiva in sodelovanja z drugimi uporabniki knjižnice. Spozna pomen knjižnic za razvijanje znanja, za aktivno delovanje v družbi, ohranjanje kulturne dediščine, za večkulturnost, ustvarjanje in svobodo izražanja.

2 KNJIŽNIČNO INFORMACIJSKO ZNANJE

Knjižnično informacijsko znanje je splošno znanje o informacijskih virih, njihovi izbiri in uporabi za določene namene. Učenci ga usvojijo do nivoja, ki jim omogoča samostojno pridobivanje in uporabo informacij tudi po končanem formalnem izobraževanju, ne glede na to, katero stopnjo šole so končali. Cilji s predlaganimi vsebinami opredeljujejo nivo informacijske pismenosti, ki naj bi ga obvladal vsak prebivalec za vstop v svet informacij, in možnosti za njeno razvijanje. Pomembni sestavni del je tudi knjižnični sistem z vrstami knjižnic, ki omogočajo aktivno vključevanje v vseživljenjsko učenje, družbeno dogajanje v skladu z zahtevami družbe in zanimanji posameznika.

2.1 Opredelitev kroskurikularne teme

Knjižnično informacijsko znanje je kroskurikularna tema, ki pri doseganju ciljev uporablja značilne informacije s posameznih predmetnih področij. Zajema vse elemente informacijske pismenosti in poudarja uporabo knjižnice in z njeno pomočjo dosegljivih informacijskih virov, posredovanih tudi s sodobno računalniško in komunikacijsko tehnologijo, za razreševanje problemov različnih vsebin in zahtevnosti.

2.1.1 Splošni cilji in kompetence

Poleg ključnih kompetenc šolska knjižnica v kurikulumu s programom knjižnično informacijsko znanje razvija kompetence na treh ključnih področjih: branje, informacijska pismenost in učenje in jim pomaga dosežati postavljene cilje.

Branje:¹

Učenci vseh starosti in sposobnosti napredujejo v razvijanju bralne sposobnosti, razvijajo bralne strategije, navade in razumejo ter sprejemajo pomen branja leposlovja, informativnih in strokovnih vsebin. Ob koncu šolanja učenci:

- samostojno tvorijo pisna in govorna besedila in upoštevajo pravopisna oz. pravorečna pravila,
- iz prebranega oz. poslušanega besedila povzamejo bistvo in kritično presojuje sporočilo,
- tekoče berejo glasno in tiho ter prilagajajo hitrost branja zahtevam besedila,
- izberejo in uporabljajo primerno bralno in pisno strategijo,

---

¹ Nacionalna strategija za razvoj pismenosti (<http://pismenost.acs.si/projekti/komisija>).

- prebrano znajo uporabiti v različnih okoliščinah,
- samostojno izbirajo in uporabljajo knjižnično gradivo in druge informacijske vire.

Informacijska pismenost:

Ob zaključku šolanja² so učenci usposobljeni za opredeljevanje informacijskih problemov, pridobivanje, ovrednotenje in uporabo informacij za njihovo razrešitev:

- zaznajo problem,
- znajo opredeliti problem,
- poznajo možne informacijske vire in znajo izbrati primerne,
- uspešno pridobijo primerne vrste informacijskih virov,
- kritično ovrednotijo pridobljene informacije,
- učinkovito in ustvarjalno uporabijo informacije,
- razumejo gospodarski, kulturni, zakonski in družbeni pomen informacij, jih sprejemajo kot temelj vseživljenjskega učenja in jih uporabljajo etično in zakonito.

Učenje:

Učenci znajo uporabljati informacijski proces pri učenju, znajo uporabljati informacijske vire različnih oblik za pridobivanje idej, za samostojno učenje in znajo izbrati primerno strategijo za obvladovanje virov v skladu z namenom in naravo učnega problema. Znajo:

- umestiti svoj predmet raziskovanja v strokovno področje, določiti medpredmetne povezave in izhodišče obravnave,
- izbrati primerne vrste in količino informacijskih virov za rešitev raziskovalnega, učnega problema,
- uporabljati sekundarne vire,
- izbrati primerne bralne strategije za pridobivanje informacij,
- izbrati in uporabljati neknjižno gradivo, tudi elektronske vire,
- uporabiti primerne tehnike učenja s tiskanimi in drugimi viri,
- izbrati primerno obliko predstavitve rešitve problema,
- ovrednotiti svoje delo in dosežek.

Ta prispevek zagotavlja, da bodo učenci ob koncu šole pridobili osnovno znanje za razreševanje raznovrstnih problemov in vedenje, da je rešitev vsakega problema odvisna od procesa informiranja, strategije pridobivanja informacij in od pravih podatkov in informacij in njihove etične rabe. Osnova za to pa je razvita pismenost.

2.1.2 Namen programa knjižnično informacijsko znanje

Izhodišče za program knjižnično informacijsko znanje so cilji šole, namen pa predvsem učinkovito in uspešno doseganje ciljev na področju opismenjevanja in učenja. Vključuje razvijanje vseh vrst

² Cilje izobraževanja v 2. členu določa Zakon o osnovni šoli, med zapisanimi cilji je tudi pridobivanje splošnih in uporabnih znanj, ki omogočajo samostojno, učinkovito in ustvarjalno soočanje z družbenim in naravnim okoljem in razvijanje kritične moči razsojanja ...

pismenosti, še posebej pa informacijsko pismenost kot sposobnost opredelitve informacijske potrebe, pridobivanja, razumevanja, vrednotenja in uporabe informacij iz različnih virov, ki dobiva ključno vlogo v življenju posameznika in družbenih skupin. Opredeljuje jo informacijska družba, kjer je informacija nujna dobrina, naše potrebe po informaciji pa neizogibne. Zato je v programu poudarjena raba knjižničnega gradiva, informacijskih virov in profesionalnega znanja knjižničnega osebja v izobraževalnem procesu (v pouku obveznih in izbirnih predmetov, v dnevih dejavnosti, interesnih dejavnostih) za razvijanje te sposobnosti in spretnosti za samostojno učenje, dejavno preživljanje prostega časa, tudi z leposlovnim in strokovnim gradivom, osebno rast in delovanje učencev.

3 CILJI IN VSEBINE

3.1 Specifični cilji in vsebine v prvem triletju

SPECIFIČNI CILJI	VSEBINE	PRIČAKOVANI DOSEŽKI
Učenci: Vedo, kaj je knjižnica.	Knjižnica	Učenec: Loči knjižnico od drugih posrednikov informacij.
Poznajo lokacijo knjižnice v šoli.	Šolska knjižnica Razredna knjižnica (bralni kotiček)	Osvoji knjižnični prostor in njegovo ureditev in knjižnico dojema kot demokratični prostor.
Poznajo uporabnikom namenjen del knjižnice.	Prostorska ureditev: gradivo v prostem pristopu: za učence, za učitelje, čitalnica, izposoja, večnamenski prostor	
Iščejo pomoč in informacije pri osebju knjižnice.	Knjižničar/-ka (kot vir informacij)	
V knjižnici se ravna po pravilih obnašanja v knjižnici.	Knjižnični red	
Delijo prostor in storitve knjižnice z drugimi.	Uporabniki knjižnice: učenci, učitelji, ravnatelj in drugi zaposleni v šoli	
Uporabljajo razredno knjižnico.	Razredna knjižnica (bralni kotiček)	Pozna namen in delovanje knjižnice.
Poznajo lokacijo in namen mladinskega oddelka splošne knjižnice.	Mladinski odderek splošne knjižnice, bibliobus	

<p>Obvladajo postopek izposoje knjižničnega gradiva.</p>	<p>Urnik odprtosti, izposoja v čitalnici, izposoja na dom, izkaznica, oprema knjige (žig, signatura, črna koda, hrbet knjige)</p>	<p>Uporablja pravila izposoje in vračanja gradiva.</p>
<p>Uporabljajo osnovne storitve knjižnice.</p>	<p>Izposoja knjižničnega gradiva v knjižnici in na dom, pomoč in svetovanje pri iskanju gradiva, informacij in pri uporabi knjižnice, pomoč pri reševanju informacijskih problemov, seznanjanje z novostmi v knjižnici, preslikavanje iz knjižničnega gradiva, ki je v lasti knjižnice, rezerviranje knjižničnega gradiva, uporaba tehnične opreme, dostop do svetovnega spleta, dostop do dejavnosti in prireditev</p>	<p>Zna uporabljati osnovne storitve v knjižnici.</p>
<p>Spoznajo osnovno vsebino knjižnične zbirke.</p> <p>Spoznajo starostni stopnji ustrezno zbirko knjižničnega gradiva.</p> <p>Spoznajo poučno gradivo za pridobitev stvarnih informacij.</p> <p>Berejo, poslušajo in uporabljajo leposlovne vsebine za osebno rast in razvedrilo.</p> <p>Ločijo knjižno gradivo od neknjižnega.</p> <p>Poznajo osnovne elemente za iskanje znanega vira.</p>	<p>Vsebinska ureditev knjižničnega gradiva</p> <p>Ureditev knjižničnega gradiva po starostnih stopnjah (C, P, M, L), poučno gradivo (UDK)</p> <p>Poučno gradivo, slikovno gradivo, kazala</p> <p>Leposlovno gradivo</p> <p>Knjižno in neknjižno gradivo (oprema za uporabo neknjižnega gradiva)</p> <p>Avtor (pisatelj, pesnik, ilustrator), naslov</p>	<p>Zna se orientirati znotraj vsebinske organizacije knjižnične zbirke v prostem pristopu.</p> <p>Uporablja starostni stopnji ustrezno zbirko knjižničnega gradiva.</p> <p>Loči leposlovno gradivo od poučnega.</p> <p>Sodeluje v različnih oblikah aktivnosti za razvijanje branja in bralne kulture.</p> <p>Uporablja knjižno in neknjižno gradivo.</p> <p>Uporablja avtorja in naslov za prepoznavanje vira.</p>

<p>Poznajo osnovne vrste knjižničnega gradiva.</p> <p>Uporabljajo signaturo in abecedo za iskanje knjižničnega gradiva v prostem pristopu.</p>	<p>Katalog (iskanje po avtorju in naslovu)</p> <p>Periodika, knjiga, zvočna knjiga, zvočna kasetna, video kasetna, DVD, CD-ROM</p> <p>Ureditev knjižničnega gradiva na policah (ureditev knjižničnega gradiva po vsebini, abecedna ureditev na policah, signatura)</p>	<p>Uporablja vse vrste gradiva v svoji starostni stopnji.</p> <p>Najde gradivo v prostem pristopu.</p>
--	--	--

3.2 Specifični cilji in vsebine v drugem triletju

SPECIFIČNI CILJI	VSEBINE	PRIČAKOVANI DOSEŽKI
<p>Učenci: Spoznajo postopek nastanka knjige.</p> <p>Spoznajo pot knjige od avtorja do bralca.</p>	<p>Avtor, rokopis, uredniki, prevajalec, ilustrator, lektor, tiskarna, založba</p> <p>Knjigarna, založniški katalog, spletna knjigarna, knjižni sejmi</p>	<p>Učenec: Razume vrednost ustvarjalnih dosežkov pri nastajanju vira.</p> <p>Razume prispevek posameznih organizacij pri širjenju znanja.</p>
<p>Razširijo uporabo storitev knjižnice.</p> <p>Spoznajo na spletni strani knjižnice dostopne storitve.</p>	<p>Vpogled v knjižnične zbirke v prostem pristopu in njihovo uporabo, uporaba lokalnega, vzajemnega kataloga in drugih podatkovnih zbirk in informacijskih virov, rezerviranje knjižničnega gradiva</p>	<p>Uporablja osnovne storitve v knjižnici.</p> <p>Uporablja knjižnico na daljavo.</p>
<p>Poznajo knjižnico kot medkulturni in demokratični prostor.</p>	<p>Knjižnično gradivo za posebne skupine uporabnikov</p>	<p>Uporablja gradivo v skladu z interesom in zmožnostmi.</p>
<p>Ločijo različne vrste knjižničnega gradiva.</p>	<p>Časnik, časopis, knjiga, kartografsko gradivo, slikovno</p>	<p>Izbira posamezne vrste knjižničnega gradiva</p>

<p>Ločijo gradivo po namenu in spoznajo različne vrste informacijskih virov.</p> <p>Poznajo značilne vire za posamezne vede.</p>	<p>gradivo, rokopisi, glasbeni tiski, zvočna knjiga, zvočna kaset, video kaset, DVD, CD-ROM ...</p> <p>Primarni, sekundarni informacijski viri, ljudje, ustanove, knjižnice, referenčni viri: priročniki, leksikoni, enciklopedije, slovarji, zemljevidi, atlasi, telefonski imenik, vozni red, bibliografije, katalogi, internet ...</p> <p>Poučno gradivo in UDK v povezavi z učnimi predmeti</p>	<p>po namembnosti.</p> <p>Uporablja primarne in sekundarne informacijske vire.</p> <p>Uporablja referenčno in poučno gradivo za pridobitev stvarnih informacij.</p> <p>Uporablja poučne vire za iskanje informacij in za učenje.</p>
<p>Poznajo osnovne bibliografske podatke, pomembne za pridobitev vira.</p> <p>Spoznajo organizacijo informacij v katalogu in ga uporabljajo za osnovno informiranje o izbiri in dostopnosti virov.</p> <p>Uporabljajo signaturo za iskanje knjižničnega gradiva v prostem pristopu.</p> <p>Izberejo primerno gradivo za določeno temo.</p> <p>Berejo leposlovne vsebine za osebno rast in razvedrilo.</p>	<p>Skrajšani bibliografski opis: avtorji, naslov, kraj, založba, letnica izida, zbirka</p> <p>Lokalni katalog, vzajemni katalog (COBISS/OPAC), poizvedovanje po avtorju, naslovu, kraju in letnici izida, založbi, zbirki, poizvedovanje po vsebini: ključne besede, gesla, UDK ...</p> <p>Ureditev strokovnega knjižničnega gradiva na policah (glavne skupine UDK, signatura)</p> <p>Ključna beseda, geslo v različnem gradivu</p> <p>Leposlovno gradivo</p>	<p>Uporablja bibliografske elemente za pridobivanje vira.</p> <p>Uporablja knjižnični katalog za poizvedovanje o dostopnosti virov.</p> <p>Najde gradivo v prostem pristopu.</p> <p>Izbere ustrezen informacijski vir za rešitev učnega problema.</p> <p>Aktivno se vključuje v oblike kritičnega, ustvarjalnega branja in namenske uporabe virov.</p> <p>Sodeluje v različnih oblikah aktivnosti za razvijanje branja in bralne kulture.</p>

3.3 Specifični cilji in vsebine v tretjem triletju

SPECIFIČNI CILJI	VSEBINE	PRIČAKOVANI DOSEŽKI
<p>Učenci: Ločijo različne možnosti informiranja in lokacije informacij.</p> <p>Poznajo različne vrste knjižnic in njihovo povezanost v knjižničnem informacijskem sistemu.</p>	<p>Knjižnice, založbe, knjigarne, knjižni sejmi, založniški katalogi, prospekti, muzeji, galerije, arhivi, inštituti</p> <p>Periodični tisk</p> <p>Spletne strani</p> <p>Po vrsti: šolske, splošne, specialne, visokošolske, narodna knjižnica</p> <p>Po značilnostih: hibridna, digitalna knjižnica</p>	<p>Učenec: Pozna vire za splošno, specialno in tekoče informiranje in izbere ustrezno iskalno strategijo.</p>
<p>Spoznajo različne vrste periodičnih publikacij na različnih medijih.</p> <p>Poznajo vrste sporočil v periodiki in njihove bibliografske elemente.</p> <p>Ločijo periodiko po vsebini in zahtevnosti sporočil.</p> <p>Pridobivajo informacije iz periodike.</p> <p>Poznajo namen in dostopnost slovarjev.</p> <p>Poznajo in ločijo različne vrste slovarjev.</p>	<p>Periodika (tiskana, elektronska), časnik, dnevnik/tednik/mesečnik, časopis, zbornik, letopis, koledar</p> <p>Obvestila, članek</p> <p>Informativna, poljudna, strokovna sporočila, znanstvena</p> <p>Bibliografski elementi za članke in periodiko</p> <p>Slovarji</p> <p>Pravopisni, večjezični, razlagalni, strokovni</p>	<p>Uporablja periodiko v skladu z namenom.</p> <p>Uporablja sporočila za tekoče informiranje in spoznavanje novosti.</p> <p>Izbere periodiko v skladu s potrebo.</p> <p>Uporablja katalog tudi za izbor periodike, članka.</p> <p>Uporablja slovarje.</p> <p>Izbere slovar v skladu s potrebo.</p>
<p>Poznajo elektronske bibliografske in druge zbirke</p>	<p>Računalniški katalog</p> <p>Spletni iskalniki,</p>	<p>Uporablja elektronske bibliografske in druge zbirke</p>

<p>podatkov za pridobivanje informacij.</p> <p>Uporabljajo lokalni in vzajemni katalog za pridobivanje informacij.</p> <p>Spoznajo možnosti interneta za namensko pridobivanje informacij.</p> <p>Poznajo vrste elektronskih virov.</p> <p>Poznajo elektronske storitve.</p>	<p>podatkovne zbirke, zbirke s celotnimi besedili</p> <p>Lokalni katalog, vzajemni katalog (COBISS/OPAC), poizvedovanje po vsebini: ključne besede, gesla, UDK, osnovni, izbirni način iskanja v COBISS/OPAC, boolovi operatorji, osnovno in napredno poizvedovanje</p> <p>Internet, naslavljanje (URL), storitve interneta, splet</p> <p>CD-ROM, DVD, elektronska knjiga, elektronska serijska publikacija, elektronski članek</p> <p>Vprašaj knjižničarja, e-pošta, e-klepet, rezervacija, podaljševanje</p>	<p>podatkov v skladu z namenom.</p> <p>Uporablja vzajemni in lokalni katalog za namenski izbor gradiva.</p> <p>Poišče veljavno pomoč pri izbiri primernega vira.</p> <p>Uporablja bibliografske elemente za izbor vira za raziskovalne, informacijske, učne in sprostitvene namene.</p> <p>Izbira vire v skladu z namenom in zmožnostmi.</p> <p>Uporablja e-storitve, tudi drugih knjižnic.</p>
<p>Spoznajo pojme citat, citiranje, referenca za potrebe govornih vaj, referatov, seminarskih in raziskovalnih nalog.</p>	<p>Citat, citiranje, opombe</p>	<p>Vire uporablja etično in zakonito.</p>
<p>Uporabljajo samostojno osnovne storitve knjižnice.</p>	<p>Javnost delovanja knjižnice, dokumenti javnega značaja, knjiga pripomb, sodelovanje v programu knjižnice, e-pošta</p>	<p>Pozna knjižnične pravice in dolžnosti in jih uveljavlja.</p>
<p>Poznajo knjižnico kot prostor predstavljanja ustvarjalnosti.</p> <p>Berejo različne leposlovne vsebine za osebno rast in razvedrilo.</p>	<p>Domoznansko gradivo Priprava razstav, avtorskih predstavitev</p> <p>Leposlovno gradivo</p>	<p>Dojema knjižnico kot prostor predstavljanja znanja in ustvarjalnosti, tudi lastne.</p> <p>Sodeluje v različnih oblikah aktivnosti za razvijanje branja in bralne kulture.</p>

4 PRIČAKOVANI REZULTATI

Ob koncu osnovne šole zna učenec uporabljati informacijske vire za samostojno reševanje problemov in je samostojen uporabnik knjižnice, njenega gradiva in informacijskih virov. Pričakovani dosežki, ki jih načrtno in sistematično aktivno pridobijo učenci s pomočjo uporabe knjižnice in njenih virov, sestavljajo osnovo za informacijsko pismenost in njeno nadaljnje razvijanje za kakovostno reševanje problemov, pridobivanje znanja in za sprejemanje in doživljanje umetniške in estetske ravni sporočil.

4.1 Pričakovani rezultati ob koncu prvega triletja

V prvem triletju učenec pridobiva prve samostojne izkušnje o šolski knjižnici.

Spozna namen in vlogo knjižnice.

Osvoji knjižnični prostor, spozna ureditev knjižnice in jo dojema kot demokratični prostor.

Zna uporabljati osnovne storitve v knjižnici.

Pozna postopke samostojne izposoje in vračanja gradiva.

Uporablja starostni stopnji ustrezno zbirko leposlovnega in poučnega knjižničnega gradiva, loči knjižno gradivo od neknjižnega.

Pozna osnovne elemente za opredelitev in izbiro informacijskega vira.

Spozna splošno knjižnico.

Sodeluje v različnih oblikah aktivnosti za razvijanje branja in bralne kulture.

4.2 Pričakovani rezultati ob koncu drugega triletja

V drugem triletju učenec nadgrajuje pridobljeno znanje in širi možnost uporabe virov.

Ločuje posamezne vrste knjižničnega gradiva po namembnosti.

Spozna nastanek vira od ustvarjalca do uporabnika.

Seznani se s fizičnimi deli knjige in drugih virov, pozna osnovne bibliografske podatke za samostojno poizvedovanje po gradivu.

Spoznava lokacije informacij, osnovne sekundarne informacijske vire in jih zna uporabljati obliki, vsebini in namembnosti primerno.

Spozna organizacijo informacij v katalogu in ga uporablja za osnovno informiranje o izbiri in dostopnosti virov.

Aktivno se vključuje v oblike kritičnega, ustvarjalnega branja in namenske uporabe virov.

4.3 Pričakovani rezultati ob koncu tretjega triletja

V tretjem triletju učenec spozna vlogo in pomen informacij za učenje, osebno rast in delovanje v družbi.

Pozna značilnosti pojmov podatek in informacija.

Pozna vire za splošno, specialno in tekoče informiranje in razume izbor iskalne strategije.

Razširja vedenje o dostopnosti in organizaciji informacij v knjižničnem sistemu in zunaj njega in pozna elemente za kritično presojo lokacije informacij.

Uporablja bibliografske in druge (elektronske) zbirke podatkov.

Zna izbrati vire za raziskovalne, informacijske, učne in sprostivne namene.

Vire uporablja etično in zakonito (citira in navaja reference) in zmore ovrednotiti svoje delo.

5 MEDPREDMETNE POVEZAVE

Učenje knjižničnih in informacijskih spretnosti je uspešno, če je funkcionalno in v kontekstu izobraževalnih vsebin. Zato je uporabo knjižnice najbolje vključiti v pouk, kjer učitelji, strokovnjaki za posamezna predmetna področja, omogočajo uspešno učenje obvladovanja informacij s posameznih predmetnih področij in uspešno obvladovanje posebnosti jezika posameznih predmetnih področij v sodelovanju s knjižničarjem, strokovnjakom za organizacijo in pridobivanje informacij.

Knjižnica sodeluje v vzgojno-izobraževalnem procesu z drugimi predmeti na temelju medsebojnega povezovanja, odprtega načrtovanja in razvijanja samostojnega ali sodelovalnega učnega in raziskovalnega dela. Za samo knjižnično informacijsko opismenjevanje, za učenje učenja je pomembno, da tako knjižničar kot drugi pedagoški delavci v vzgojno-izobraževalnem procesu poznajo elemente, ki so ključni za informacijsko pismenost. S tem znanjem se lahko dogovarjajo, kdo in kako bo učencem vsebine posredoval, in krepijo medpredmetne povezave.

Metoda razreševanja problema, ki vključuje učenje z informacijskimi viri, je primerna je za medpredmetne povezave knjižničnih informacijskih vsebin in vsebin enega ali več predmetov. Lahko se izvaja v okviru timskega poučevanja pri urah predmeta, v okviru projektov, pri dnevih dejavnosti (naravoslovni, kulturni, tehniški in drugi dnevi). Združuje vsebine (primer: Udejanjanje človekovih pravic skozi zgodovino, literaturo in umetnost pri državljski vzgoji in etiki (DIE) se lahko povezujejo z zgodovino (ZGO), slovenščino (SLO), likovno vzgojo (LVZ), glasbeno vzgojo (GVZ) in knjižnično informacijskim znanjem), procesno znanje (primer: veščina: delo z viri in uporaba podatkov) in koncepte (primer: poglobljanje razumevanja pojmov, uporabe in povezovanje znanja). Učitelj in knjižničar npr. z možgansko nevihto ali drugo obliko spodbudita aktivnost za skupno opredelitev raziskovalnega problema, določitev raziskovalnih vprašanj in izbor možnih virov za njihovo razrešitev. Po razdelitvi vprašanj se učenci po skupinah lotijo iskanja virov oziroma odgovorov z uporabo različnih informacijskih virov. Poročanje skupin o razrešitvi raziskovalnih vprašanj, o izbiri in uporabi virov ter o načinu razreševanja raziskovalnih vprašanj se konča s skupnim ovrednotenjem opravljenih načinov dela in dosežkov glede na cilje učne ure.

Poleg povezovanja s predmeti knjižnica s knjižnično informacijskim znanjem uresničuje tudi cilje in vsebine drugih kroskurikularnih tem, kot so okoljska vzgoja (trajnostni razvoj), poklicna orientacija, vzgoja za zdravje, vzgoja za potrošnika in druge. Poleg skupnih učnih ur knjižnica o aktualnih temah pripravlja občasne ali stalne razstave in organizira posebne zbirke (npr. o poklicih in možnostih nadaljnjega izobraževanja na srednji stopnji).

Knjižničar mora vse pedagoške delavce seznaniti s temeljnimi knjižničarskimi vsebinami, da jih bo lahko spodbudil za medpredmetno povezovanje in drugo sodelovanje. To pomeni, da bo

prvo knjižnično uro v knjižnici namenil njim in vodstvenim delavcem šole, s katerimi oblikuje letni delovni načrt in pogoje za doseganje ciljev. V dopolnilnem izobraževanju naj bi pedagoški delavci prepoznali predstavljene cilje in vsebine knjižničnega programa kot metodo učenja: učenje z informacijskimi viri. Šolski knjižničar pa bo pri uveljavljanju in opravljanju svojih nalog uspešnejši, če bo dobro poznal vsebine programov vseh predmetov, kjer so zajete tudi vsebine iz knjižničnega programa.

6 DIDAKTIČNA PRIPOROČILA

Knjižničar načrtuje in koordinira uporabo knjižnice z letnim delovnim načrtom, sodeluje z učitelji pri oblikovanju ciljev vzgojno-izobraževalnega dela, pri načrtovanju učnih aktivnosti, pri pripravljanju in ocenjevanju veljavnosti učnega gradiva in pri izvedbi učnih ur. Knjižnica se tako uveljavlja v informacijskih in drugih procesih, kjer se z različnimi metodami medsebojno povezuje učence in učitelje, učitelje in poučevanje, pouk, dostopnost informacij in okolje.

Cilji in vsebine knjižničnega informacijskega znanja zajemajo obdobje od prvega do devetega razreda. Pri razdelitvi učne snovi po posamičnih razredih je treba upoštevati cilje predmetov in porazdeliti vsebino po razredih primerno razvojnim sposobnostim in predznanju učencev v skladu z učnimi načrti posameznih predmetov in letnimi pripravami. Od prvega razreda naprej se utrjuje in postopoma povečuje vsebino informacij s tega področja, hkrati pa se vsebino stopnjuje po zahtevnosti. Posameznim knjižničnim vsebinam, predvsem tistim, ki se nanašajo na poznavanje knjižničnega gradiva in organizacijo informacij, mora knjižničar nameniti dovolj časa, da bodo učenci razumeli pomen bibliografskih elementov za iskanje virov in izbrali primerne strategije za izbor virov. Pri posameznih učnih sklopih pa se lahko več ciljev poveže z isto vsebino, zato je včasih primerno v načrtovanju predvideti več ur za izvedbo.

Knjižnično informacijsko znanje mora biti prepoznavno v letnem delovnem načrtu šole. Pri načrtovanju in pri izvajanju sodelujejo vsi učitelji, poleg učiteljev razrednega pouka obvezno sodelujejo tudi učitelji predmetnih področij, in knjižničar. V učnem načrtu morajo biti poleg skupinskih sodelovalnih ur opredeljene tudi samostojne skupinske bibliopedagoške ure knjižničarja.

Bibliopedagoškemu delu s skupinami učencev za knjižnično informacijsko znanje so namenjene po štiri pedagoške ure letno, kar pomeni 36 pedagoških ur v devetih letih šolanja. V teh urah se vsebine in cilji knjižničnega informacijskega znanja utrjujejo in nadgrajujejo od 1. do 9. razreda osnovne šole v okviru predmetnih tem, ki jih bodo učenci spoznavali ob uporabi knjižnice, njegovega gradiva in informacijskih virov.

Sodelovalno bibliopedagoško delo: učne ure v tem programu se izvajajo kot sodelovalno bibliopedagoško delo, v katerem so aktivni trije udeleženci: učitelj, knjižničar, učenec. Pri vseh urah je poleg učitelja navzoč tudi knjižničar. Učitelj določi temo učne ure in cilje, ki jih želi doseči, skupaj s knjižničarjem izbereta vire in način izvedbe učne ure za aktivnost učencev, pri čemer knjižničar poskrbi, da učenci spoznajo vsebine iz programa knjižničnega informacijskega znanja in dosežejo postavljene cilje. Na predmetni stopnji mora učitelj predmetnega pouka nameniti prvo bibliopedagoško uro spoznavanju knjižničnega gradiva in informacij, ki so na voljo v knjižnici za njegov predmet, predstaviti značilne vire za spoznavanje predmeta, umestitev predmeta med druge stroke in povezavo z njimi. V drugih dodatnih bibliopedagoških urah lahko obravna-

va temo v medpredmetnih povezavah z učitelji drugih predmetov (npr. temo obravnavata učitelj kemije in biologije, ali učitelj zgodovine, slovenščine, glasbe in podobno), ali v projektnem delu, v katerem skupni vidik obravnave (npr. okoljska vzgoja) združuje več predmetov.

Knjižničarjevo samostojno bibliopedagoško delo: knjižničar opravi samostojne bibliopedagoške ure informacijskega opismenjenja, ki so namenjene utrjevanju knjižničnega informacijskega znanja. Za utrjevanje elementov informacijske pismenosti izkoristi tudi individualno svetovanje in pomoč pri izposoji in uporabi gradiva, zato ju mora opravljati kot usmerjanje učenčeve aktivnosti za samostojno odločanje za izbiro vira in njegovo uporabo. Enako velja za motivacijske oblike, ki jih knjižničar izvaja samostojno za skupine ali posameznike kot spodbudo za obisk in uporabo knjižnice, njenega gradiva in razvijanje bralne kulture.

Sodelovalno bibliopedagoško delo za skupine s posebnimi potrebami: za učence z učnimi težavami, razvojnimi motnjami (npr. disleksija), slabim poznavanjem materinščine ali večinskega jezika in drugimi posebnimi potrebami (nadarjeni) pripravi šola individualizirane programe, v katerih so lahko opredeljene tudi dodatne bibliopedagoške ure s posebno vsebino in metodo dela.

Načrtovanje *bibliopedagoške učne ure:* medpredmetna učna ura vsebuje:

- opredelitev ciljev,
- opredelitev potreb,
- opredelitev vsebin,
- opredelitev metod poučevanja,
- izbiro načinov poučevanja,
- lokacijo izvedbe (knjižnica, računalniška učilnica, razred, druga organizacija, e-učenje, učenje na daljavo),
- vrednotenje programa,
- vlogo učitelja in knjižničarja.

Pri medpredmetnem povezovanju in projektih se mora v načrt zajeti tudi trajanje oziroma fazno načrtovanje. Načrtovanje in izvedba naj se prilagajata značilnostim skupine, vsebini in ciljem učne ure.

Metoda razreševanja učnega problema: način učenja/poučevanja naj bo izkustveno in problemsko zasnovan, da bo razvijal kritično mišljenje in veščine. Vključuje naj čim več različnih oblik in metod dela. Učenec naj izkazuje znanje z različnimi samostojno narejenimi izdelki, npr. poročila, risbe, plakati, miselni vzorci, seminarske naloge, raziskovalne naloge, referati. V času šolanja naj učenec usvoji osnovni model razreševanja raziskovalnega, učnega problema, zato naj bo *učenje z informacijskimi viri* poudarjena metoda dela.

Koraki raziskovanja, učenja z informacijskimi viri (informacijski proces) vsebujejo:

- Opredelitev teme.
  - Kaj je predmet učenja?
  - Kaj že vem o predmetu?
  - Kakšne informacije potrebujem?

- Pridobivanje primernih informacijskih virov.
  - Kje najdem potrebne informacije?
  - Kako naj pridobim informacije?
  - Kako jih bom uporabil?
- Izbor potrebnih informacij.
  - Kako izberem pravo informacijo?
  - Kaj je pomembno in kaj ne za obdelavo teme?
  - Kako zanesljiva je informacija?
- Organizacija informacij.
  - Kako naj organiziram informacije?
  - Kakšni so odnosi med informacijami?
  - Kako naj jasno predstavim informacijo?
- Predstavitev informacij.
  - Kako jasno sem predstavil ugotovitve in zaključke?
  - Kako sem citiral vire?
  - Kakšen je moj pogled na predmet?
- Ovrednotenje procesa in dela.
  - Kako se je končni rezultat odrazil v mojem mnenju?
  - Kako sem bil uspešen na različnih stopnjah procesa?
  - Katera stopnja je bila težka in zakaj?
  - Kaj sem se naučil iz procesa?
  - Kako lahko drugič naredim bolje?

7 VREDNOTENJE DOSEŽKOV

Poznavanje in uporabo knjižničnega informacijskega znanja vrednotijo učitelji posameznih predmetov, ko preverjajo in ocenjujejo učenčeve samostojne pisne naloge in njihovo ustreznost s postopkom raziskovanja. Učitelj se pri tem posvetuje s knjižničarjem, knjižničar pa z različnimi metodami in pripomočki (vprašalniki, kvizi ipd.) sproti preverja in vrednoti učenčevo poznavanje posameznih vsebin in njihovo rabo v skladu s specifičnimi cilji.

OSNOVNA ŠOLA

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ŠOLSTVO IN ŠPORT

